

BESLUT OM BIOTOPSKYDD SOMRÅDET ULVÖ I ALVESTA KOMMUN

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar området Ulvö som biotopskyddsområde. Gränsen ska vara den gräns som anges i bifogad karta (bilaga 1).

SYFTE

Syftet är att skydda ett värdefullt öppet strandkärr där det bland annat finns klockgentiana. Syftet med biotopskyddsområdet är att bevara och sköta strandkärret så att klockgentiana och den biologiska mångfalden i övrigt bibehålls och gynnas.

SKÖTSELÅTGÄRDER

Länsstyrelsen beslutar att följande åtgärder ska utföras i området:

- Träd och buskar tas bort. Grövre stammar läggs i s.k. faunadepå inom området eller körs bort.
- Åtgärder för att begränsa och ta bort vegetationstillväxt i strandkärret görs vid behov t.ex. röjning, slätter, fräsning, bränning eller bete. Hänsyn ska tas till klockgentiana t.ex. genom att inga åtgärder sker under blomningstid.
- Borttagning av vall eller större tuvor som hindrar erosion från sjön vid behov.

Om skötselåtgärder utförs av någon annan part än Länsstyrelsen regleras detta med särskilda avtal.

VERKSAMHETER OCH ÅTGÄRDER SOM KAN SKADA NATURMILJÖN

Inom ett biotopskyddsområde är det inte tillåtet att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön. Nedan anges exempel på verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön i detta biotopskyddsområde. Det kan även finnas andra verksamheter och åtgärder som kan orsaka skada.

- Grävning annat än vad som ovan nämnts under ”Skötselåtgärder”
- Tippning av sten, jord eller vegetation
- Insådd/plantering av träd och växter
- Användning av gödsel- eller bekämpningsmedel
- Ledningsdragning
- Bebyggelse eller anläggningar

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

De höga naturvärdena i området finns beskrivna i Länsstyrelsens naturvårdsprogram för Kronobergs län ("Kronobergs natur", 1989) och har sedan närmre dokumenterats i Länsstyrelsens inventering av klockgentiana som genomfördes åren 2006-2007 och som beskrivs i rapporten "Klockgentiana i Kronobergs län" (Länsstyrelsen i Kronobergs län, 2009).

Inför bildandet av Åsnens nationalpark köpte Naturvårdsverket, i samband med köp av en annan större fastighet, stor del av det aktuella området. Därefter har Naturvårdsverket bytt bort detta området i samband med en markaffär med nuvarande fastighetsägare. I överenskommelsen om det köpet ingick att detta området skulle skyddas som biotopskyddsområde utan ytterligare ersättning. Därefter har avgränsningen justerats något i dialog med fastighetsägaren.

Förslag till beslut skickades den 18 juni 2019 till sakägare som förelades att komma in med eventuella erinringar. Myndigheter, ideella föreningar m.fl. har samtidigt lämnats tillfälle att yttra sig över förslaget. Följande yttranden har kommit in. Alvesta kommun har inget att erinra mot förslaget. Skogsstyrelsen framför att de ser positivt på att naturvärden skyddas långsiktigt samt att de inte har några pågående ärenden registrerade i området.

MOTIVERING

Enligt 7 kap. 11 § miljöbalken (1998:808) och 7 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. får biotopskyddsområde bildas för små mark- och vattenområden (biotoper) som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller som annars är särskilt skyddsvärda. De biotoper som kan skyddas av en länsstyrelse finns förtecknade i bilaga 3 till förordningen. En av dessa typer av biotoper är *"Strand- eller vattenmiljöer som hyser bestånd av hotade eller missgynnade arter eller som har en väsentlig betydelse för hotade eller missgynnade arters fortlevnad"*.

Inom ett biotopskyddsområde är det inte tillåtet att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön. Länsstyrelsen får besluta om de åtgärder som behövs för att vårda ett biotopskyddsområde. Innan åtgärder vidtas ska den som äger eller har särskild rätt till området underrättas.

Det aktuella området är ett strandkärr vid sjön Åsnen. Kärrets gräns mot sjön varierar beroende på Åsnens vattenstånd. För att täcka in kärret även vid lågvattenstånd går gränsen ca 30 m utanför normalvattenstånd som anges på fastighetskartan. Den del som ingår i biotopskyddsområdet har en areal på 6,4 ha. Bevarandet av naturvärdena förutsätter sannolikt att långsiktiga skötselinsatser görs så att kärret hålls fritt från igenväxning. Detta möjliggörs om området är skyddat som biotopskyddsområde. Naturvärdena och alternativa skötselåtgärder redovisas närmre i bilaga 2.

Åsnenområdet som helhet är klassat som riksintresse och uppmärksammat i Kronobergs läns naturvårdsprogram. Området ingår inte i Natura 2000-nätverket men bör förslås om möjlighet ges.

Genom att skydda naturområden som biotopskyddsområde förbättras förutsättningarna för bevarandet av biologisk mångfald. Skyddet bidrar också till uppfyllandet av FN:s konvention om biologisk mångfald, samt de nationella

miljökvalitetsmål som Sveriges riksdag har antagit, vilket innebär att det finns ett stort allmänt intresse av att bevara skyddsvärda mark- och vattenområden. I detta fall berörs främst miljökvalitetsmålen Ett rikt växt- och djurliv.

Länsstyrelsen anser, vid en intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken, att skyddet innebär en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och det intrång detta innebär för enskilds rätt att använda mark och vatten. Bildandet av biotopskyddsområdet är förenligt med miljöbalkens mål i 1 kap. 1 § och bestämmelserna om hushållning med mark och vatten i 3 och 4 kapitlen miljöbalken.

DU KAN ÖVERKLAGA BESLUTET

Se bilaga 4.

UPPLYSNING

Ett beslut om bildande av ett biotopskyddsområde ska gälla omedelbart även om det överklagas (se 7 kap. 11 § miljöbalken).

DE SOM MEDVERKAT I BESLUTET

Beslut har fattats av landshövding Ingrid Burman. I handläggningen av ärendet, i vilket naturskyddshandläggaren Helene Pettersson varit föredragande, har även enhetschef Martin Sjödahl och funktionschef Elisabet Ardö medverkat.

SÅ HÄR HANTERAR VI DINA PERSONUPPGIFTER

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

BILAGOR

1. Karta
2. Beskrivning av biotopskyddsområdet
3. Sändlista/Sakägarförteckning
4. Information om överklagan

KLOCKGENTIANAS EKOLOGI, OMRÅDETS NATURVÄRDEN OCH ALTERNATIVA SKÖTSELÅTGÄRDER

Klockgentiana är en flerårig kärlväxt som i Kronobergs län växer på fuktig mark såsom sjöstränder, fuktängar och myrar. Arten är störningsgynnad och var tidigare relativt vanlig på slåtterängar vilka slogs sent. Klockgentianan är fridlyst och upptagen på den nationella rödlistan som sårbar (VU). För att på sikt ge klockgentianan en gynnsam bevarandestatus i landet gav Naturvårdsverket 2007 ut ett åtgärdsprogram för klockgentiana och en till klockgentiana associerad fjärilsart, alkonblåvinge (*Maculinea alcon*). Länets starkaste lokaler för klockgentiana är, med två undantag, sjöstränder med strandnära fuktängar vilka kontinuerligt påverkas av isskjuvning.

Arten blommar sent (slutet av juli till mitten av september) och pollineras av framförallt humlor. Fröna sprids främst av vind men flyter, så en viss vattenburen spridning förekommer också. Plantorna är långlivade men saknar fröbank. Arten betraktas som svårspriidd och anses ha svårt att återkolonisera utgångna lokaler.

Klockgentiana är värdväxt för dagfjärilen alkonblåvinge (*Maculinea alcon*). Fjärilens larver äter endast av en värdväxt, klockgentiana. Fjärilens sena larvfas sker i stackar av rödmyror. För att alkonblåvingen ska kunna etablera sig krävs rödmyror (släktet *Myrmica*). En förutsättning för en beständig rödmyrepopulation är att kolonierna inte översvämmas och därför förekommer alkonblåvingen nästan aldrig på lokaler där klockgentianan växer på eller i anslutning till stränder. I Kronobergs län växer klockgentianan i huvudsak utmed sjöstränder. Alkonblåvingen är inte rapporterad från länet under 1900-talet eller 2000-talet.

Strandkärret i Ulvö är en mosaik av främst porsklädd vitmossemyr och långsamt igenväxande fuktäng. Gentianorna växer på de delar av fuktängen har partier av lågvuxet gräs. Vid inventering från 1983 angavs "tusentals" gentianor. Men vid inventering 2006 fanns 260 blomstänglar vilket tyder på att lokalen håller på att växa igen. I strandkärret finns också brunag och klockljung. Bred kärrtrollslända, citronfläckad kärrtrollslända och bredkantad dykare finns också.

På strandnära fuktängar är det framförallt iserosion och vattenståndsfluktuationer som skapar förutsättningar för en långvarig etablering av växten, medan de klockgentianapopulationer som växer på fuktängar och myrar gynnas av slåtter, bete och annan typ av störning. Klockgentianan är konkurrenssvag så om vintrarna fortsätter att vara så pass milda att de sjöar vars stränder klockgentianan växer på endast har isläggning i begränsad omfattning lär växten riskera att slås ut i konkurrensen med gräs, starr och pors. I likhet med många andra konkurrenssvaga kärlväxter svarar klockgentiana positivt på bränning. Skötseln inleds i detta område med fräsning av kärret. Därefter kommer vegetationens utveckling att följas för att successivt hitta lämplig teknik och frekvens på skötselåtgärder.